

Integratie van statushouders

in Laarbeek en de arbeidsmarktregio Helmond-De Peel

Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Helmond, Laarbeek en Someren

November 2016

Inhoudsopgave

1. Inleiding
 - 1.1 Aanleiding
 - 1.2 Bestuursakkoord en uitwerkingsakkoord Verhoogde asielinstroom
 - 1.3 Rol gemeenten
 - 1.4 Taakstelling
 - 1.5 Leeswijzer
2. Samenvatting
3. Werk en Participatie
 - 3.1 Rol Senzer
 - 3.2 Plan van aanpak Senzer
 - 3.3 Projecten met betrekking tot statushouders binnen Senzer
 - 3.4 Regionale versus lokale inzet
 - 3.5 Knelpunten en actiepunten
4. Maatschappelijke begeleiding en Participatieverklaring
 - 4.1 Maatschappelijke begeleiding
 - 4.2 Participatieverklaring
 - 4.3 Knelpunten en actiepunten
5. Voorkomen van schulden en armoede
 - 5.1 Ontstaan van schulden
 - 5.2 Preventie en hulp bij schulden
 - 5.3 Schulddienstverlening
 - 5.4 Knelpunten en actiepunten
6. Onderwijs, inburgering en taal
 - 6.1 Voorschoolse voorzieningen en VVE
 - 6.2 Passend onderwijs
 - 6.3 Basis onderwijs NT2
 - 6.4 Voortgezet onderwijs NT2
 - 6.5 Middelbaar beroeps onderwijs
 - 6.6 Inburgering
 - 6.7 WEB
 - 6.8 Hoger beroeps onderwijs
 - 6.9 Knelpunten en actiepunten
7. Huisvesting statushouders
 - 7.1 Huisvesting
 - 7.2 Knelpunten en actiepunten
8. Zorg en gezondheid
 - 8.1 Organisatie gezondheidszorg asielzoekers en statushouders
 - 8.2 Diverse rollen
 - 8.3 Lokaal gezondheidsbeleid
 - 8.4 Knelpunten en actiepunten

9. Integrale samenwerking

9.1 Samenwerking in de Peelregio en op lokaal niveau

9.2 Regie en coördinatie

9.3 Gebiedsgerichte samenwerking

9.4 Integrale trajecten

9.5 Stroomschema gebiedsgerichte samenwerking

10. Financiën

10.1 Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom

10.2 Inzet van de decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom

10.3 COA-gelden

10.4 Inzet van de COA-gelden

10.5 Compensatie BUIG-middelen

10.6 Gezondheidszorg en Jeugdhulp

10.7 Bijzondere bijstand

10.8 Conclusie

Bijlage 1: Plan van aanpak statushouders Senzer

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het rapport van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid “Geen tijd te verliezen: van opvang naar integratie van asielmigranten” is op 19 mei 2016 tijdens het regionaal portefeuillehoudersoverleg Sociale Zaken besproken. Vervolgens heeft Senzer een Plan van aanpak statushouders opgesteld dat in juni 2016 is voorgelegd aan de portefeuillehouders van de arbeidsmarktregio. De aanwezige portefeuillehouders vonden unaniem dat de integratie en participatie van statushouders niet alleen vanuit Senzer benaderd moest worden, maar dat ook verbinding moet worden gezocht met de andere beleidsterreinen. Van daaruit is de opdracht aan de individuele gemeenten gegeven om te komen tot een beleidsnotitie met daarin opgenomen een integrale benadering. Zes gemeenten (met uitzondering van gemeente Geldrop-Mierlo) zijn hierin gezamenlijk opgetrokken wat resulteert in de notitie Integratie van statushouders in de arbeidsmarktregio Helmond-De Peel.

1.2 Bestuursakkoord en uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom

Nederland kent al geruime tijd een verhoogde asielinstroom. Deze situatie stelt het Rijk en de gemeenten voor een grote uitdaging. Om aan de acute noodsituatie het hoofd te bieden hebben Rijk en gemeenten in het bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom van 27 november 2015 afspraken gemaakt.

Deze afspraken gaan uit van een gedeelde grondgedachte om de integratie en participatie van vergunninghouders te bevorderen, door in te zetten op onderwijs, werk en gezondheidsbevordering. Hiermee wordt gestreefd naar het wegnemen dan wel terugdringen van achterstanden bij vergunninghouders. Met dit akkoord wordt de keten van noodopvang tot burgerschap gesloten en zorgen Rijk en gemeenten voor een sluitende aanpak waarbij het voor alle partijen helder is wat er van hen wordt verwacht en waar zij verantwoordelijkheid voor dragen.

1.3 Rol gemeenten

Met het nieuwe inburgeringsbeleid vanaf 1 januari 2013 is de gemeentelijke regierol verdwenen. Gemeenten hebben haar integratiebeleid omgevormd tot algemeen beleid en integratiebudgetten voor specifieke doelgroepen zijn verdwenen. We constateren dat statushouders pas laat beginnen met hun inburgering en dat er nauwelijks nog wordt geïnvesteerd in duale of gecombineerde trajecten. Om te komen tot een meer effectieve en efficiënte integratie is het gewenst dat de rol van de gemeenten wordt verstrekt.

De gemeente moet inzicht krijgen in wie haar statushouders zijn, de regie terug pakken, adviezen geven en monitoren. Zij ontvangt hiervoor extra geld voor de maatschappelijke begeleiding. De gemeente wordt ook verantwoordelijk voor het participatieverklaringstraject, waarop later in deze notitie wordt terug gekomen. Voorts kan de gemeente een rol spelen in de duale trajecten van leren en werken door inschakeling van werkgevers in de gemeenten en kan zij een rol spelen in de arbeidstoeleiding van groepen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

1.4 Taakstelling

Onderstaande tabel is een overzicht van de taakstelling opvang statushouders 2016 per gemeente.

	1e helft 2015	2de helft 2015	1e helft 2016	2de helft 2016	Totaal	Toename 2015-2016	1 ^e helft 2017
Helmond	74	79	106	122	381	75	69
Asten	14	15	20	23	72	14	13
Deurne	27	28	38	43	136	26	25
Someren	16	17	22	26	81	15	15
Laarbeek	18	20	26	30	94	18	17
Gemert Bakel	25	26	35	40	126	24	23
Geldrop Mierlo	32	35	46	53	166	32	30
Totaal	206	220	293	337	1056	204	192

1.5 Leeswijzer

De notitie is opgebouwd uit diverse hoofdstukken die ieder een specifiek beleidsterrein uitwerken dat raakt aan de integratie van statushouders. In juiste volgorde komen de volgende beleidsterreinen aan de orde: werk en participatie, maatschappelijke begeleiding, onderwijs, huisvesting en gezondheidszorg. Het eerste gedeelte van ieder hoofdstuk omschrijft de algemene situatie die voor iedere gemeente van toepassing is. Vervolgens wordt bij ieder hoofdstuk ingegaan op de eigen lokale situatie, resulterend in een aantal specifieke knel- en actiepunten geldend voor de betreffende gemeente. Tevens is opgenomen een financieel hoofdstuk dat de verschillende financieringsbronnen in beeld brengt.

Door de lokale inbreng zijn zes verschillende notities tot stand gekomen die qua opbouw en algemene informatie identiek zijn, maar qua lokale invulling afwijkend.

2 Samenvatting

In het onderstaande overzicht staan de belangrijkste ontwikkelingen die worden voorgesteld, verder in de notitie en in de bijlagen komen de verschillende onderdelen uitgebreid terug.

Wat gaan we doen	Wie gaan het doen	Wat gaat het kosten	Budget?
1. Werk en participatie Begeleiding van statushouders naar werk en participatie. Inzet van coördinator en 2 fte participatiecoaches taal & integratie. Diagnose en screening, duale trajecten van inburgering en participatie en gebiedsgerichte samenwerking.	Senzer	€ 40.050,-	decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom
2. Programma integratie Nader in te vullen.	Nader in te vullen.	Nader in te vullen	COA gelden decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom
3. Traject Participatieverklaring basisprogramma van kernwaarden, keuzemenu van cursus aanbod, workshops en trainingen voor integratie/participatie en ontwikkeling.	Vierbinden	p.m.	COA gelden 2016
4. Maatschappelijke begeleiding extra inzet vluchtelingenwerk in 2017 voor de opvang en begeleiding van nieuwe statushouders.	Vierbinden	p.m.	COA gelden 2017 COA gelden 2016
5. Onderwijs NT2 Nader in te vullen.	Nader in te vullen.	p.m.	decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom
6. Lokale projecten Nader in te vullen.	Lokale en regionale partijen.	p.m.	decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom COA gelden Participatiebudget
7. Integrale en gebiedsgerichte samenwerking. 1. Afstemming in de Peelregio 2. Lokaal: nader in te vullen. afstemmingsoverleg statushouders om vorm en inhoud te geven aan integratie en participatie.	1. Gemeenten en Senzer (Poho Sociale Zaken/werkgroep Peelregio) 2. Nader in te vullen	n.v.t.	n.v.t.

8.Duale trajecten, combinatie van Inburgering, Beroepsonderwijs en Participatie en inzetten van het Portaal netwerk van bedrijven.	ROC ter Aa Senzer	Geen vraag naar middelen	Reguliere budgetten onderwijs en Participatie.
9.Voorkomen van schulden en armoede. Nader in te vullen.	Vierbinden, Vluchtelingenwerk en Geld in eigen hand	Geen vraag naar middelen	Bestaande subsidies
10.Inburgering in Laarbeek Nader in te vullen.	Nader in te vullen	n.v.t.	Reguliere inburgeringsfinanciering (DUO)

Beschikbare middelen.

In onderstaand overzicht staan de budgetten die op dit moment beschikbaar zijn vanuit de verwachte inkomsten via het COA en de inkomsten decentralisatie uitkering Verhoogde asielinstroom van het Rijk via de septembercirculaire. In hoofdstuk 10 Financiën wordt uitgebreid ingegaan op de beschikbare extra middelen en de inzet van deze middelen voor statushouders.

Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom

Activiteit	Benodigd budget	Verwacht beschikbaar budget 1 ^e helft 2016 Decentralisatie- uitkering Verhoogde asielinstroom	Verwacht beschikbaar budget 2 ^e helft 2016 Decentralisatie- Uitkering Verhoogde asielinstroom
PvA Senzer	€ 40.050,-		
(Restant)reservering lokale projecten	€ 92.852,-		
Totaal	€ 132.902,-	€ 35.442,-	€ 97.460,-

COA-gelden

Taakstelling 2016: 56 statushouders à € 2.370,- = € 132.720,-

Gerealiseerde taakstelling t/m juni 2016: 8 statushouders à € 2.370,- = € 18.960,-

Gerealiseerde taakstelling t/m november 2016: 30 statushouders à € 2.370,- = € 71.100,-

Restant taakstelling 2016 wordt overgeheveld naar 2017.

Taakstelling 1e helft 2017: 17 statushouders à € 2.370,- = € 40.290,-

Geprognoseerde taakstelling 2e helft 2017: 24 statushouders à € 2.370,-

3 Werk en Participatie

3.1 Rol Senzer

In dit hoofdstuk wordt een korte samenvatting gegeven van het ‘Plan van aanpak statushouders Senzer’, dat door Senzer is geschreven. Dit plan van aanpak is als bijlage bijgevoegd.

De rol van Senzer met betrekking tot de statushouders is dat zij zo snel mogelijk in het proces hun focus gericht hebben op werk indien mogelijk en anders op het maatschappelijk participeren. De drie hierboven genoemde doelstellingen zijn verbonden met elkaar. Senzer heeft hieromtrent een verbindende rol. Immers het leren van de taal en het maatschappelijk integreren zijn vaak kaders voor het kunnen toe leiden naar werk of participatie. Dit betekent overigens niet dat Senzer ook verantwoordelijk is voor het leren van de Nederlandse taal en het maatschappelijk integreren. Wel dient Senzer hierin de verbindingen te creëren om de eerste doelstelling aan de slag in werk of participatie te bewerkstelligen voor de statushouders die een beroep doen op een uitkering op grond van de Participatiewet.

Het vinden van werk speelt een cruciale rol in het meedoen in de samenleving. Het is voor statushouders, die de taal nog niet goed beheersen, geen werkervaring in Nederland hebben en ook geen sociaal netwerk hebben, bijna onmogelijk om op korte termijn een baan te vinden. Uit onderzoeken blijkt dat slechts één op de drie in Nederland verblijvende statushouders van 18-64 jaar na verloop van tijd een betaalde baan heeft en dat velen van hen duurzaam afhankelijk zijn van een uitkering op grond van de Participatiewet. De maatregelen die worden genomen om statushouders te laten integreren worden momenteel volgtijdelijk uitgevoerd. Dit heeft tot gevolg dat de afstand tot de arbeidsmarkt steeds groter wordt en integratie vaak tot mislukking gedoemd is.

Senzer wil haar verantwoordelijkheid nemen te aanzien van de re-integratie en participatie van statushouders. Uit ervaring blijkt dat tenminste 80% van de statushouders (vooralsnog) onvoldoende arbeidspotentieel heeft om op (korte) termijn door te stromen naar de arbeidsmarkt. Veelal lijkt de taal hiervan het hoofdprobleem te zijn. Doordat de inburgering geen gemeentelijke verantwoordelijkheid meer is, wordt er vaak geen link gelegd tussen inburgering en integratie. Door deze twee ‘instrumenten’ juist te verbinden, worden er meer mogelijkheden gecreëerd en is de kans op duurzame uitstroom uiteindelijk veel groter.

3.2 Plan van aanpak Senzer

De dienstverlening voor statushouders vindt plaats middels het doorlopen van het primair proces van Senzer. We zien de statushouders niet als een aparte entiteit, maar wel als een groep die specifieke aandacht heeft. Dit betekent dat binnen diverse teams (screening en diagnose, inkomen, maatschappelijke deelname en tegenprestatie) er medewerkers zijn, die zich specifiek met de statushouders bezighouden en dat er ook specifieke tools voor hen ingezet worden.

Het integratievraagstuk van statushouders vraagt om een samenhangende aanpak, ook op individueel en gezinsniveau. Er gelden voor statushouders vaak verschillende vragen (participatie, werk, onderwijs, gezondheid, inburgering). Door de invulling van een vorm van casusregie door de participatiecoach taal en integratie die belast is met de maatschappelijke participatie, kan ook in deze aanpak meer resultaat worden bereikt en kan worden gestuurd op snelle resultaten en inzet van eigen kracht en kwaliteit.

Daarom is het ontwikkelen van duale trajecten (taal en participatie) een must. Het bevorderen van de maatschappelijke deelname vindt plaats vanuit het beleidskader Tegenprestatie naar vermogen, zoals regionaal ingevuld.

Bij de inburgering ligt een grote verantwoordelijkheid bij de statushouders zelf. Maar zeker in het begin kan hij het vaak niet alleen. Als dit in de beginperiode op zijn beloop wordt gelaten, kunnen zich een aantal ongunstige neveneffecten voordoen:

- Veel statushouders beginnen laat met hun inburgering (zij hebben namelijk drie jaar de tijd om aan de verplichtingen te voldoen).
- Statushouders kiezen niet altijd voor het beste of meest effectieve taaltraject dat hun de meeste kansen biedt op verdere integratie.
- Incidenteel bestaan er wachtlijsten bij taalaanbieders (waardoor het langer duurt voordat statushouders kunnen deelnemen).

Daarom is het zaak dat de statushouders in deze beginperiode goed op weg worden geholpen door participatiecoaches die kennis hebben van voornoemde zaken en daarbij meteen aandacht hebben voor de duale trajecten (taal en tegenprestatie). Immers door middel van de tegenprestatie hebben we het beleidsuitgangspunt om de statushouder aan te spreken op zijn maatschappelijke deelname. Dit wordt dan uitgevoerd door participatiecoaches die specifiek belast zijn met taal en integratie. Door de inzet van de tegenprestatie wordt naast maatschappelijke participatie ook arbeidspotentieel ontwikkeld. Immers door het verrichten van een tegenprestatie worden indirect werknemersvaardigheden ontwikkeld en kan ook eerder doorstroming plaatsvinden van statushouders naar re-integratie en uiteindelijk betaalde arbeid.

Senzer moet in staat zijn om verbindingen te leggen met andere gemeentelijke beleidsterreinen voor vluchtelingen en statushouders, zoals het welzijnsbeleid, het woonbeleid, schulddienstverlening, onderwijs, etcetara. Senzer kan daardoor de tot die beleidsterreinen behorende middelen en voorzieningen in onderlinge samenhang benutten en door deze samenhang de uitstroom naar werk voor statushouders effectiever bewerkstelligen.

De interne en externe afstemming noodzaakt tot het voorlopig benoemen van een Coördinator binnen Senzer. Vooralsnog voor de duur van een jaar fulltime en daarna wellicht nog voor een jaar 60%. Daarna zou op basis van een evaluatie nog voortzetting kunnen plaatsvinden. Het is echter ook goed denkbaar dat de complexiteit inmiddels zodanig is afgenomen en de werkprocessen voldoende zijn uitgekristalliseerd dat er geen noodzaak meer is voor extra coördinatie vanuit een matrix-achtige benadering. Tevens zijn twee extra participatiecoaches taal en integratie benodigd om de verhoogde instroom van statushouders in de Participatiewet te kunnen. Dit betreffen extra kosten die niet binnen de begroting van Senzer zijn opgenomen. Voor verdere uitwerking van de gevraagde middelen, wordt verwezen naar hoofdstuk 8, Financiën.

3.3 Projecten met betrekking tot statushouders binnen Senzer

De Refugee Talent Hub (RTH)

De Refugee Talent Hub (RTH) is een ecosysteem tussen Vluchtelingtalenten, bedrijven, overheid en NGOs dat in de doelstelling om vluchtelingen en statushouders zo vroeg mogelijk op te pakken, kan voorzien. Het doel van de Refugee Talent Hub is het matchen van vluchtelingtalent op basis van hun vaardigheden met een stage, studie, baan of andere werkervaringsplek. Daarnaast biedt de Refugee Talent Hub “Meaningful Waiting” aan voor vluchtelingen die in de asielprocedure aan het wachten zijn en aan degenen die nog niet klaar zijn voor de arbeidsmarkt. Hierbij wordt digitale dienstverlening gekoppeld aan het bieden van ondersteuning door buddies uit het onderwijs en het bedrijfsleven.

Project vroegtijdige koppeling Divosa

Sinds 1 juli 2016 voeren Divosa en COA een vroege screening uit, waarbij snel informatie wordt opgehaald over arbeidsverleden en kwalificaties van vergunninghouders. Doel van de screening is dat nieuwe vergunninghouders sneller en meer kans maken op doorstroming naar opleidingen en banen. De screening

houdt in dat bij nieuwe vergunninghouders al in het eerste gesprek gevraagd wordt naar het arbeidsverleden en de gevolgte opleidingen. Op basis daarvan krijgt COA advies van arbeidsmarktdeskundigen van Divosa over welke arbeidsmark regio's perspectief bieden voor de vergunninghouder. Met in achtneming van de taakstelling van gemeenten voor de huisvesting van vergunninghouders, wordt zoveel mogelijk gekeken naar kansrijke koppelingen van vergunninghouders aan gemeenten. Divosa coördineert de werving van regiocoördinatoren die aansluitend op bestaande structuren hierbij een rol spelen in de regio.

3.4 Regionale versus lokale inzet

Effectieve integratie van statushouders lukt alleen als de samenleving meedoet en actief is. Of het nu gaat om de burens die steun bieden of om de ondernemer die werk kan aanbieden. Om dat in te vullen is 'participatie' vanaf het begin cruciaal: het proces van opvang zal samen met betrokken maatschappelijke partners en inwoners worden vormgegeven. Senzer hoopt met een sterk lokaal netwerk en stevige lokale voorzieningen, de statushouders sneller en efficiënter te ondersteunen indien dat nodig is. Door deze insteek kunnen makkelijker duale trajecten worden opgesteld en kan juist ook gebruik worden gemaakt van lokale laagdrempelige voorzieningen.

3.5 Knelpunten en actiepunten Senzer ten aanzien van statushouders

	Knelpunten
1.	Verhoogde instroom statushouders in de uitkering.
2.	Veel statushouders hebben een grote afstand tot de arbeidsmarkt.
3.	Geen aansluiting /onvoldoende aansluiting tussen inburgering en participatie/re-integratie.
4.	Samenwerking tussen Senzer en lokale organisaties die met statushouders van doen hebben is essentieel en verdient daardoor meer aandacht.

	Actiepunten Senzer
1.	Statushouders vroegtijdig oppakken, zodat de samenwerking vormgegeven en geïntensiveerd wordt tussen lokaal vluchtelingenwerk en lokale Participatiecoaches van Senzer in verband met taalontwikkeling en participatie.
2.	Door inzet van een coördinator is Senzer in staat om verbindingen te leggen met andere gemeentelijke beleidsterreinen voor vluchtelingen en statushouders, zoals het welzijnsbeleid, het woonbeleid, schulddienstverlening, onderwijs, etcetera. Senzer kan daardoor de tot die beleidsterreinen behorende middelen en voorzieningen in onderlinge samenhang benutten en door deze samenhang de uitstroom naar werk voor statushouders effectiever bewerkstelligen.
3.	Inzet van twee extra fte participatiecoaches taal en integratie.
4.	Inburgerings- en re-integratie/participatietrajecten dual inzetten, zodat deze elkaar versterken.
5.	Versterken lokale netwerken vanuit Senzer.

4 Maatschappelijke begeleiding en Participatieverklaring

4.1 Maatschappelijke begeleiding

De Maatschappelijke begeleiding is een kerntaak van vluchtelingenwerk. Een statushouder wordt gedurende een jaar begeleid door een medewerker van vluchtelingenwerk. Dit kan een beroepskracht zijn, maar ook een vrijwilliger of in een combinatie. Direct na vestiging in onze gemeente worden de statushouders geholpen bij alle praktische stappen die zij hierbij moeten nemen. Dit varieert van ondersteuning bij het afsluiten van een huurcontract, het aanvragen van een uitkering, het helpen bij het inrichten van het huis, tot het aanmelden van kinderen bij een school. De maatschappelijke begeleiding begint intensief, waarbij ook eventuele problemen en zorgvragen in kaart worden gebracht. Wanneer nodig worden mensen doorverwezen naar Wmo-consulenten en/of opvoedondersteuners of andere professionals binnen de hulpverlening. Een ander onderdeel van de maatschappelijke begeleiding is coaching bij de integratie. Deze begeleiding is erop gericht de mensen wegwijs te maken in de nieuwe leefomgeving en hem/haar te begeleiden naar zelfredzaamheid. Er vindt verdere begeleiding plaats op weg naar actieve participatie in de samenleving. Momenteel wordt samen met Vierbinden bezien op welke wijze er invulling wordt gegeven aan de maatschappelijke begeleiding. Hiertoe worden procesafspraken gemaakt.

4.2 Participatieverklaring

Het kabinet heeft besloten om het traject van de participatieverklaring landelijk in te voeren voor alle nieuwkomers. Onderdelen van het participatieverklaringstraject zijn de verplichte ondertekening van de participatieverklaring en deelname aan een praktische workshop over kernwaarden. Hiermee wordt beoogd vroegtijdig aan nieuwkomers het belang van de integratie in de Nederlandse samenleving te benadrukken.

Aspecten die aan de orde kunnen komen zijn zaken als bijvoorbeeld: wederzijdse acceptatie (asielzoeker versus autochtone inwoner); kennis van normen, waarden en gebruiken; kennis van maatschappelijke infrastructuur; kennis van historie en heden van de gemeenschap; kennis van scholingssysteem voor jeugd en volwassenen; kennis van de (werking van) arbeidsmarkt; en matching en bijwerken van de expertise van de nieuwkomer op onze arbeidsmarkt.

Met het ondertekenen van de participatieverklaring tonen nieuwkomers hun betrokkenheid bij de Nederlandse samenleving en hun bereidheid om daar actief aan bij te dragen. De participatieverklaring zal onderdeel worden van de Wet inburgering en wordt daarin gepositioneerd als een niet verblijvend beginstuk van de inburgering. Momenteel wordt gewerkt aan deze wetswijziging en de verwachting is dat dit uiterlijk 1 juli 2017 in wetgeving is doorgevoerd. Vooruitlopend op de wetwijziging is in het bestuursakkoord afgesproken dat de participatieverklaring voor vergunninghouders al per 1 januari 2016 ingevoerd wordt. De participatieverklaring maakt onderdeel uit van de maatschappelijke begeleiding van vergunninghouders. Ook hier wordt samen met Vierbinden afspraken gemaakt over de nadere invulling van dit traject.

Kortom: Zoals gezegd wordt momenteel samen met Vierbinden bezien op welke wijze invulling gegeven gaat worden aan de maatschappelijke begeleiding (waaronder het participatieverklaringstraject) van statushouders. Dit in nauwe samenwerking met onze ketenpartners zoals Senzer, Roc, Wocom, etc..

De financiering vindt plaats uit het budget dat we als gemeente ontvangen voor de maatschappelijke begeleiding. Dit budget is voor 2016 en 2017 opgehoogd van €1000 naar €2.370 per gehuisveste statushouder (16 jaar en ouder).

4.3 Knelpunten en actiepunten ten aanzien van maatschappelijke begeleiding

	Knelpunten
1.	Onvoldoende snelle en kwalitatief goede programma's voor de integratie van statushouders; de integratie komt onvoldoende tot stand.
2.	Tekort aan vrijwilligers en te weinig professionele begeleiding
3.	Integraliteit en samenhang met andere onderdelen rondom integratie nog onvoldoende vorm gegeven.
4.	Nog geen uitvoering van de Participatieverklaringstrajecten en de registratie ervan, een wettelijke taak vanaf 2017, de groep statushouders uit 2016 met terugwerkende kracht.

	Actiepunten
1.	Een programma opstellen om de maatschappelijke begeleiding uit te breiden met component Participatieverklaring en extra onderdelen t.a.v. integratie. Een en ander ism en door de LEV groep.
2.	Vrijwilligers werven voor de uitvoering van de diverse trajecten rondom maatschappelijke begeleiding. Voldoende professionele krachten realiseren. Een en ander ism en door LEV groep.
3.	Organiseren van de concrete start en uitvoering van het traject Participatieverklaring vooruitlopend op de nieuwe wet Inburgering. Start is gepland in december.

5 Voorkomen van schulden en armoede

5.1 Ontstaan van schulden

De financiële positie van statushouders is kwetsbaar, hierdoor is er een verhoogd risico om in de schulden te komen en zelfs armoede ligt op de loer. Statushouders hebben meestal niet direct betaald werk en vaak weinig financiële reserves. Daarbij komt dat statushouders vaak een verkeerd beeld hebben van hun financiële mogelijkheden wanneer ze een verblijfsstatus krijgen. Er wordt er gekeken naar de levensstandaard in Nederland en er worden vaak uitgaven gedaan waarvoor onvoldoende inkomen is. Statushouders krijgen een woning toegewezen en gaan financiële verplichtingen aan zoals huur- en energiekosten. Ze kunnen weliswaar snel aanspraak maken op voorzieningen zoals een bijstandsuitkering en leen bijstand voor het inrichten van een woning. Maar deze inkomsten zijn echt bedoeld voor de basis, voorzien in het levensonderhoud en vaste lasten betalen. Vaak worden hier consumptieve uitgaven mee gedaan waardoor andere vaste lasten niet betaald kunnen worden. Daarbij komt dat ze voor hun inburgering een lening moeten aangaan bij DUO, op de langere termijn dus een schuld die afbetaald moet worden.

De Schulddienstverlening van Peel 6.1 heeft een adviesnota geschreven rondom een uitvoeringsprogramma voor schulddienstverlening. In deze nota worden statushouders als één van de vijf prioritaire doelgroepen benoemd en de noodzaak om voor deze groep extra aanbod en begeleiding te organiseren.

5.2 Preventie en hulp bij schulden

Vanwege de risico's op schulden en om armoede te voorkomen is het belangrijk om vanaf de start van vestiging aandacht te hebben voor financiën. In het aanbod rondom integratie van Vierbinden zullen onderwerpen als omgaan met geld, budgetteren en financiële vaardigheden worden meegenomen. Ook het digitaal betalingsverkeer, het aanvragen van toeslagen e.d. is hierbij een belangrijk onderdeel.

De Bijzondere Bijstand en Minimaregelingen zijn voor de groep statushouders een belangrijke aanvulling op hun inkomen. Als gemeente en met betrokken partijen zoals vluchtelingenwerk, de teams Zorg en Welzijn en Senzer, gaan we er op toezien dat hier gebruik van gemaakt kan worden.

Om statushouders goed op weg te helpen en om schulden te voorkomen zijn budgetcoaching en budgetbeheer uitstekende manieren om hen te ondersteunen. Het lokale project 'Geld in eigen hand' zal tevens voor de doelgroep statushouders worden ingezet. Hierbij wordt door getrainde, deskundige vrijwilligers van Vierbinden ervoor gezorgd dat de administratie op orde wordt gebracht, dat men lichte financiële problemen zelf leert op te lossen, dat men inzicht heeft in de inkomsten en uitgaven en waar nodig een coach wordt ingezet om het bestedingspatroon te veranderen. Ook wordt, indien nodig, geholpen bij het opschonen van de uitgaven (goedkopere abonnementen, dubbele uitgaven, etc.). Tenslotte kan men ondersteuning krijgen bij de voorbereiding van de aanvraag bij Schulddienstverlening van de Peelsamenwerking.

5.3 Schulddienstverlening

Wanneer schulden zijn ontstaan en er is geen oplossing meer te vinden vanuit preventie en begeleiding door Vierbinden wordt de statushouders aangemeld bij de Schulddienstverlening (SDV) van de Peelsamenwerking. Zij voeren de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening uit en gaan op basis van de schulden problematiek het traject bepalen. De SDV heeft diverse mogelijkheden om schulden aan te pakken zoals schuldregelingen treffen, budgetbeheer inzetten en zwaardere vormen zoals schuldsanering en bewindvoering.

5.4 Knelpunten en actiepunten

	Knelpunten
1.	Er zijn op dit moment nog te weinig activiteiten gericht op preventie van schulden en schulddienstverlening voor statushouders.

	Actiepunten
1.	Voorlichting en begeleiding gericht op preventie van schulden bij statushouders opzetten i.s.m. Vierbinden, Vluchtelingenwerk en 'Geld in eigen hand'.
2.	Het gebruik van Minimaregelingen en andere voorzieningen voor mensen met een laag inkomen onder de aandacht brengen bij statushouders.

6 Onderwijs, inburgering en taal.

Kinderen in Nederland zijn leerplichtig vanaf 5 jaar, dit geldt ook voor vluchtelingenkinderen zowel met als zonder verblijfsstatus. Na hun komst in Nederland moeten kinderen dus zo snel mogelijk onderwijs krijgen.

6.1 Voorschoolse voorzieningen en VVE

Om te voorkomen dat vluchtelingenkinderen met een taalachterstand starten in het Basisonderwijs is het van belang dat zij terecht kunnen op een peuterspeelzaal of kinderopvang. Dit is in Laarbeek geregeld via het reguliere peuterspeelzaalwerk en kinderopvang. De kinderen van statushouders worden in gemengde groepen geplaatst, er is dus geen extra aanbod georganiseerd. Hierdoor kunnen de ouders hun kind in hun buurt naar een opvang of peuterspeelzaal brengen.

6.2 Passend onderwijs

De vluchtelingenkinderen die het Nederlandse onderwijssysteem instromen hebben vaak andere behoeften dan de gemiddelde leerling. Denk aan de taalbarrière, culturele verschillen, maar ook trauma's. Om deze groep kinderen Passend onderwijs te bieden zal er in de organisatie van scholen en de ontwikkeling van leerkrachten geïnvesteerd moeten worden. Daarnaast zullen deze kinderen vaak extra zorg en ondersteuning nodig hebben. Dit zal naar verwachting een toename betekenen van de druk op het Passend Onderwijs en de zorgstructuur.

6.3 Basisonderwijs NT2

Het basisonderwijs aan kinderen van statushouders, het NT2 (Nederlands als Tweede Taal), wordt in de Peelregio aangeboden vanuit het reguliere basis onderwijs. In Laarbeek volgen kinderen van statushouders onderwijs bij Kindcentrum Mozaïek. Hier krijgen ze één jaar onderwijs aangeboden. Daarna stromen zij uit naar het reguliere basisonderwijs.

6.4 Voortgezet onderwijs NT2

Het voortgezet onderwijs aan kinderen van statushouders, het NT2 (Nederlands als Tweede Taal), wordt in de Peelregio in eerste instantie aangeboden vanuit "Eerste Opvang Anderstaligen" bij de locatie 'De Cajuit', onderdeel van het Jan van Brabant College in Helmond. Kinderen van statushouders uit Laarbeek gaan ook naar De Cajuit. Bij de Cajuit komen 12-18 jarigen statushouders die de Nederlandse taal niet of nauwelijks beheersen. Zowel het onderwijsprogramma als het onderwijzend personeel is volledig ingericht op onderwijs aan anderstaligen. Het doel is om de kinderen in een schakeljaar voor te bereiden op het instromen in het reguliere Nederlandstalige onderwijs.

6.5 Middelbaar beroeps onderwijs

Het is van belang om de kwaliteiten van onze nieuwe inwoners te herkennen en te benutten. Dit vereist dat we snel inzicht moeten verkrijgen in hun opleidingsniveau en werkervaring. Om de toeleiding naar de arbeidsmarkt en het onderwijs te bevorderen wordt onderzocht op welke wijze de screening rondom opleiding, niveau, werkervaring, competenties e.d. in een vroeg stadium van instroom in onze regio kan worden verscherpt en verbreed. Zowel het MBO als Senzer zijn hier mee aan de slag. Senzer heeft hierin een coördinerende rol. De Refugee Talent Hub is één van de mogelijke instrumenten die hiervoor wordt uitgerold binnen onze regio, hierbij staat het matchen van competenties en vaardigheden van vluchtelingen met werkgevers centraal. Het doel ten aanzien van onderwijs is in een vroeg stadium onderzoeken of de statushouder tijdens het inburgeringstraject of na het behalen van het inburgeringsdiploma, kan starten met een Mbo-opleiding (geïntegreerd traject) of een opleiding op een hoger niveau. Senzer is voornemens om methodes voor verdiepend onderzoek naar o.a. opleidingsmogelijkheden van statushouders nog verder uit te breiden in de komende periode.

Het MBO-onderwijs heeft een prominente rol in de ontwikkeling van de kansen op werk van (jonge) statushouders. Het reguliere MBO is toegankelijk voor statushouders die vanuit het voortgezet onderwijs instromen. Maar ook jongeren die geen vooropleiding hebben kunnen instromen in het MBO, of in de Entree opleiding of door een toelatingsonderzoek op een hoger niveau. De bekostiging van deze opleidingen valt onder de reguliere onderwijsbekostiging van OCW. De studenten kunnen via DUO studiefinanciering aanvragen vanaf 18 jaar.

23+ opleidingen ROC Ter AA

Naast het reguliere MBO aanbod gaat ROC Ter AA vanaf schooljaar 2016-2017 van start met opleidingen voor volwassenen van 23 jaar en ouder. Deze opleidingen zijn uitermate geschikt voor statushouders die willen werken aan hun perspectief op werk. De opleidingen worden ontwikkeld om de kansen op de arbeidsmarkt te vergroten voor mensen zonder beroeps opleiding. Bij de keuze van de opleidingen is gekeken naar de beste kansen op werk in de regio Helmond – De Peel. De opleidingen zijn zowel in vorm van BOL (voltijdonderwijs) als BBL (werken en leren) en op niveau van Entree (niveau 1) en MBO niveau 2. De bekostiging van deze opleidingen valt onder de reguliere onderwijsbekostiging van OCW. De studenten kunnen via DUO studiefinanciering aanvragen vanaf 18 jaar.

Duale trajecten

Één van de mogelijkheden om statushouders naar werk te begeleiden is via (beroeps)onderwijs, parallel aan inburgering en taal. Daarnaast kan de component werk in de vorm van stage, leerwerkplekken en arbeidstoeleiding toegevoegd worden. Duale trajecten hebben als voordeel dat de onderdelen elkaar aanvullen en versterken, er is tijdwinst en sneller resultaat. Dit vergroot tevens de motivatie van de deelnemers. Belangrijke spelers in de ontwikkeling van deze trajecten zijn het ROC, Senzer en werkgevers. In het land zijn er al diverse experimenten om beroepsonderwijs, inburgering, taalonderwijs en werk te combineren. ROC Ter Aa volgt de pilot projecten op de voet en is voornemens om ook duale trajecten te gaan ontwikkelen. Ook Senzer ziet de meerwaarde in van deze trajecten en wil hier vanuit hun aanpak statushouders samen met het ROC hier verder vorm aan geven.

Portaal

In onze regio is het Portaal ingericht, een netwerkorganisatie waarin onderwijs, bedrijfsleven en overheid samenwerken aan een betere afstemming tussen beroepsonderwijs en bedrijfsleven. Portaal is gericht op kwetsbare jongeren die dreigen uit te vallen op school of al uitgevallen zijn of afkomstig zijn van Praktijkonderwijs en VSO. Jongeren krijgen een maatwerktraject van beroepsvaardigheden, werkervaring, persoonlijke ontwikkeling en werknemersvaardigheden. De trajecten worden in samenspraak met en bij werkgevers georganiseerd. Het Portaal netwerk en de concrete aanpak is ook van toegevoegde waarde voor de doelgroep statushouders.

6.6 Inburgering

Een inburgeringsdiploma is noodzakelijk om naturalisatie aan te vragen. Voor het examen worden de diverse taalonderdelen op niveau A2 getoetst, dit is het eindniveau van de basisschool. Er wordt op verschillende niveaus de mogelijkheid aangeboden om te voldoen aan de inburgeringsplicht. Voor een deel van de statushouders is het niveau van lezen en schrijven dusdanig laag dat er gestart wordt met Alfabetisering alvorens ze kunnen instromen bij de Inburgeringscursus. Naast de inburgeringscursus wordt er ook Staatsexamentraining (SE) aangeboden voor mensen die al een gevorderd niveau hebben en snel de taal kunnen leren. Met een staatsexamen diploma is het mogelijk door te stromen naar vervolgonderwijs, SE1 (taalniveau B1) voor het MBO en SE2 (taalniveau B2) voor het HBO.

Vergunninghouders zijn zelf verantwoordelijk voor hun inburgering en de financiering ervan. Ze kunnen een lening bij DUO aanvragen waarmee zij een inburgeringscursus bij het ROC terAa (Helmond) of bij een andere gecertificeerde instelling zoals Werkvloertaal kunnen starten.

Wanneer het inburgeringsdiploma niet haalbaar is kan er een ontheffing worden aangevraagd. Dit moet bij medische redenen middels een medisch advies. Bij niet medische redenen moet aantoonbaar worden gemaakt dat er ondanks geleverde inspanningen niet verwacht kan worden dat het inburgeringsexamen met succes wordt afgelegd.

Monitoren en afstemmen

Vanuit de Maatschappelijke Begeleiding van het Vluchtelingenwerk wordt het starten met inburgering gestimuleerd en wordt er informatie gegeven over de mogelijkheden van inburgering. Dit proces wordt in de toekomst nog meer benadrukt en uitgebreid. Senzer heeft aangegeven meer dan voorheen de start en de voortgang rondom het inburgeringstraject te gaan monitoren en stimuleren en ook mede te adviseren over de keuze van het inburgeringstraject. Vanuit de betrokken partijen zal er meer samengewerkt gaan worden om inburgering (en taalonderwijs) zo snel mogelijk te laten starten en het traject af te stemmen met andere onderdelen. Denk hierbij aan de Maatschappelijke Begeleiding en het traject van de Participatie-verklaring (verplicht om inburgeringsexamen te mogen doen), re-integratie en vrijwilligerswerk, taalonderwijs, educatie en beroepsonderwijs. Door monitoren en afstemmen zal de inburgering en de weg naar onderwijs, werk en participatie naar verwachting sneller gebeuren en met een beter resultaat.

Extra taalonderwijs

Als aanvulling op de verplichte inburgeringscursus helpen vrijwilligers van Vierbinden de vergunninghouders met het oefenen van de Nederlandse taal. Er zijn taalmaatjes die gekoppeld worden aan de mensen die ondersteuning nodig hebben bij hun taalontwikkeling. Een ander lokaal initiatief is de taallessen die verzorgd worden door de Kledingbank Laarbeek.

6.7 WEB

Een inburgeringsdiploma blijkt in de meeste gevallen niet toereikend om een opleiding te volgen of aan het werk te gaan. Volwasseneneducatie in het kader van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) geeft extra mogelijkheid voor statushouders om de taal verder te ontwikkelen. Dit kan echter pas nadat een statushouder zijn inburgering heeft voltooid. Bij Senzer worden er vanuit de WEB taalcoaches ingezet op de werkvloer en extra taalcursussen georganiseerd om het taalniveau gericht verder te ontwikkelen zodat participatie en werk eerder binnen bereik komen.

Door de wijziging van de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) in 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor een educatieaanbod, waarbij alle doelgroepen voldoende aandacht krijgen. Gemeenten gaan daarvoor samenwerken in de aangewezen arbeidsmarktregio's, een gezamenlijk regionaal programma opstellen en gezamenlijk afspraken maken met de aanbieders van formele en informele educatie.

6.8 Hoger beroepsonderwijs

Fontys hogeschool gaat vanaf komend schooljaar 2016-2017 van start met een pre-bachelor jaar voor hoger opgeleide vluchtelingen. Dit is een schakelklas waarin de vluchtelingen voor worden bereid op instroom in de reguliere HBO opleiding. Er wordt in het jaar veel gewerkt aan het taalniveau, maar ook andere vakken worden bijgespijkerd. Vaak is het niveau nog te laag en ook aan de studievaardigheden wordt gewerkt.

Diploma waardering

Voor vergunninghouders die in Nederland willen studeren is diplomawaardering noodzakelijk. Uit een diplomawaardering blijkt met welk niveau in Nederland een buitenlands diploma vergelijkbaar is. Vaak moet een vergunninghouder nog een aanvullende opleiding/bijscholing volgen om zijn beroep in Nederland uit te kunnen oefenen.

UAF

De hogescholen en universiteiten werken samen met de Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF. UAF verzorgt, onder andere met subsidie van de overheid, ondersteuning aan hoger opgeleide vergunninghouders. Het UAF adviseert vergunninghouders over hun studiekeuze, begeleidt hen tijdens de studie en zoektocht naar werk. Veel vluchtelingen hebben een diploma behaald in het land van herkomst en zijn daar al aan het werk geweest, maar dat diploma is hier niet altijd erkend. In de beginfase van de studie helpt het UAF vergunninghouders bij het ontwikkelen van hun taal- en studievaardigheden. Ook organiseert het UAF trainingen en netwerkbijeenkomsten voor studerende en afgestudeerde vergunninghouders. In onze regio worden vluchtelingen die hiervoor in aanmerking komen aan het UAF gekoppeld vanuit het Vluchtelingenwerk, opleidingsinstellingen voor Inburgering en Staatsexamentraining en door Senzer.

6.9 Knelpunten en actiepunten ten aanzien van onderwijs

	Knelpunten
1.	De duur van Inburgeringstrajecten is vaak te lang en statushouders starten vaak te laat met hun traject.
2.	Er is te weinig samenhang en afstemming van inburgeringstraject met andere onderdelen rondom taal, integratie en participatie.
3.	Op dit moment zijn er nog geen duale trajecten van inburgering, beroepsonderwijs en arbeidsmarkttoeleiding. Mede vanwege complexiteit van de financiering.
4.	Inzicht in de mogelijkheden en de doorstroom en toeleiding van statushouders naar (vervolg) onderwijs is nog onvoldoende vorm gegeven.
5.	Lage taal vaardigheden en analfabeten, moeilijk i.v.m. inburgering en doorstroom naar onderwijs.
6.	Onvoldoende aanbod NT2 onderwijs door verhoogde instroom statushouders.
7.	Achterstand niveau NT2 wat lokaal in regulier onderwijs opvangen/opgelost dient te worden.

	Actiepunten
1.	Ontwikkelen van instrumenten voor de screening rondom opleiding, niveau, werkervaring, competenties e.d. door Senzer Senzer. Daarbij organiseren dat dit in een zo vroeg mogelijk stadium van instroom in onze regio gebeurt. Methodes voor verdiepend onderzoek naar o.a. opleidingsmogelijkheden van statushouders ontwikkelen.
2.	Meer samenhang en afstemming organiseren tussen inburgering, taalonderwijs, beroepsonderwijs en participatie. Hierbij gaat het enerzijds om monitoren van voortgang op verschillende onderdelen, anderzijds het zorgen dat verschillende onderdelen in samenhang georganiseerd worden en elkaar kunnen versterken. Duale trajecten van beroepsonderwijs, inburgering, taalonderwijs en arbeidstoeleiding door samenwerking van MBO, Senzer, en werkgevers. De ontwikkeling van het Portaal zal hier van duidelijke toegevoegde waarde zijn.
3.	Informeel onderwijs zoals taalmaatjesproject uitbreiden en organiseren dat er voldoende vrijwilligers zijn die in deze projecten kunnen functioneren.
4.	WEB regionaal educatie programma opstellen met daarin duidelijke aandacht voor de statushouders.
5.	Diplomawaardering organiseren.

7 Huisvesting statushouders

7.1 Huisvesting

Rijksoverheid bepaalt elk half jaar het aantal vergunninghouders dat gemeenten moeten huisvesten. Grotere gemeenten moeten meer asielzoekers huisvesten dan kleinere gemeenten.

Het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) wijst deze vergunninghouders op basis van een informatieprofiel zoals grootte van het gezin, land van herkomst, opleiding, etc. toe aan gemeenten.

Gemeenten moeten hen passende woonruimte aanbieden. Het COA heeft 14 dagen de tijd om een vergunninghouder aan een gemeente te koppelen. Gemeenten hebben gemiddeld 12 weken de tijd om woonruimte te vinden (wordt in de praktijk niet gehaald) en de verhuizing te regelen. Voor woonruimte maken zij vooral gebruik van het woningaanbod van sociale huurwoningen van woningcorporaties.

Bouw en verbouw extra woonruimte

De regering vindt het belangrijk dat er genoeg sociale huurwoningen zijn voor iedereen. Daarom is er de Tijdelijke regeling stimulering huisvesting vergunninghouders. Met deze regeling kunnen gemeenten, woningcorporaties en andere verhuurders subsidie aanvragen voor de bouw en verbouw van woonruimte. Hierdoor wordt de doorstroom van asielzoekers met een verblijfsvergunning van een asielzoekerscentrum (azc) naar een woning versneld. Een voorwaarde is dat er op de nieuwe plek minimaal 4 asielzoekers kunnen wonen. Asielzoekers die zo'n nieuwe huurwoning delen, kunnen ook de woonlasten met elkaar delen. Het bedrag dat ze daarmee besparen, wordt op hun uitkering ingehouden. Ook kunnen asielzoekers die zo samenwonen geen aanspraak maken op huurtoeslag.

Voor het huisvesten van statushouders neemt woCom de jaarlijkse taakstelling van gemeente Laarbeek voor 100% voor haar rekening. De ontwikkeling van de taakstelling is voor alle partijen een sterk aandachtspunt. Deze afspraak is vastgelegd in de raamovereenkomst 2015 tussen gemeente – Wocom en Bewonersraad Laarbeek.

In de nieuwe prestatieafspraken 2017, die zich momenteel in de besluitvormingsfase begeven, is m.b.t de huisvesting statushouders het volgende opgenomen:

1. Dat woCom haar medewerking verleent om de jaarlijkse reguliere taakstelling van de gemeente voor de huisvesting van statushouders te realiseren. Met een zoveel mogelijke spreiding over de wijken en kernen.
2. Dat bij extra taakstelling woCom onder voorwaarden ook bereid is tot investeringen.
3. Dat gemeente en woCom afspraken maken over het aantal woningen dat kamergewijs verhuurd wordt aan vergunninghouders. Gemaakte afspraken over het beheer en de begeleiding van vergunninghouders bij kamergewijze verhuur worden gecontinueerd en jaarlijks geëvalueerd.

De taakstelling voor Laarbeek voor 2016 is het huisvesten van 56 statushouders. Vooralsnog zijn er in 2016 30 statushouders gehuisvest en resteert nog een aantal van 26. Voor de eerste helft van 2017 is de taakstelling 17 statushouders. Hierbij wordt rekening gehouden met een toename van gezinsherenigingen waardoor er doorstroom gaat plaatsvinden van 1 persoonshuishoudens naar gezinswoningen.

7.2 Knelpunten en actiepunten ten aanzien van huisvesting

	Knelpunten
1.	Hoog aantal alleenstaande statushouders t.o.v. een woningvoorraad met gezinswoningen.
2.	Het beperkt aantal vrijkomende geschikte woonruimten.
3.	Behalen van de taakstelling huisvesting (en eventueel onder toezicht stelling vanuit de provincie).
4.	Alternatieve/ extra huisvesting realiseren kost veel tijd.
5.	Aanwijzing provincie in verband met achterstand in huisvesting.

	Actiepunten
1.	Maatwerkoplossingen zoals kamergewijze verhuur voor alleenstaanden.
2.	Grotere woningvoorraad van sociale huurwoningen oa door verkoopstop, versnelde nieuwbouw, tijdelijke woonunits plaatsen.
3.	Aanstellen projectleider tijdelijke huisvesting statushouders.

8 Zorg en gezondheid

Gezondheidsproblemen kunnen een belemmerende factor zijn bij het volwaardig integreren en participeren in onze maatschappij. Het gaat hierbij enerzijds om de gezondheid zelf maar ook zeker om de gezondheidsbeleving.

8.1 Organisatie gezondheidszorg asielzoekers en statushouders

De gezondheidszorg is voor asielzoekers en voor vluchtelingen met een verblijfsvergunning verschillend georganiseerd: Asielzoekers verblijvend in een asielzoekerslocatie vallen onder de verantwoordelijkheid van het COA. Het COA regelt de reguliere gezondheidszorg en stelt deze via een landelijk opgezette huisartsenpost beschikbaar. Voor wat betreft de publieke gezondheidszorg heeft het COA een overeenkomst met de GGD afgesloten.

Voor statushouders is de gezondheidszorg geregeld zoals deze voor alle burgers is geregeld. De publieke gezondheidszorg valt onder de verantwoordelijkheid van gemeenten. De uitvoering hiervan is ondergebracht bij de GGD. De reguliere gezondheidszorg valt onder de Zorgverzekeringswet.

Een aparte groep vormen de minderjarige alleenstaande asielzoekers. Verblijvend in een opvanglocatie van het COA, regelt het COA de jeugdhulp en zorg. Verblijvend in een pleeggezin, regelt St. Nidos de zorg. Jeugdhulp regelt het Nidos alleen als het kind nog geen status heeft. Eenmaal de status verkregen, dan wordt de jeugdhulp de verantwoordelijkheid van gemeenten. Jeugdhulp stopt in principe na het bereiken van de 18-jarige leeftijd. In onze regio wordt er individualiserend opgetreden, en in die gevallen waarin er al zorg werd verleend kan deze – indien noodzakelijk – worden voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.

8.2 Diverse rollen

Rol gemeenten:

Voor wat betreft asielzoekers is de rol van gemeenten op het gebied van gezondheidszorg beperkt. Ten aanzien van statushouders hebben gemeenten wel een rol, namelijk op het gebied van de publieke gezondheidszorg en sinds 1 januari 2015 ook voor de Jeugdzorg. Gemeenten zijn in deze verantwoordelijk. De uitvoering van de publieke gezondheidszorg hebben de zes Peelgemeenten overgedragen aan de GGD. De uitvoering van de Jeugdzorg voor de leeftijdscategorie 0 tot 4 jaar hebben we belegd bij de Zorgboog en voor de leeftijdscategorie 4 tot 18 jaar bij de GGD.

Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD):

Los van de vraag wie verantwoordelijk is voert de GGD voor zowel asielzoekers, statushouders als voor alle overige burgers taken uit op het gebied van de publieke gezondheidszorg. Deze taken liggen onder andere op het gebied van Jeugdgezondheidszorg, preventie/bestrijding van infectieziekten, screening tuberculose en hygiëne. Voor wat betreft de Jeugdgezondheidszorg merken wij nog op dat de uitvoering hiervan voor kinderen in de leeftijdscategorie 0 tot 4 jaar is overgedragen aan de Zorgboog. Voor wat betreft de leeftijd van 4 tot 18 jaar voert de GGD deze werkzaamheden uit..

Voor de uitvoering van de gemeentelijke taken ontvangt de GGD een vast bedrag per inwoner. Daarnaast kunnen er gerichte interventies plaatsvinden. Vallen deze buiten de reguliere taken, dan worden afzonderlijke contractafspraken gemaakt en vindt aanvullende financiering plaats.

Als gevolg van de verhoogde instroom van asielzoekers, versnelde doorstroom en toegenomen complexiteit, vraagt GGD Brabant-Zuidoost gemeenten om extra budget. Daarnaast wil de GGD gemeenten extra ondersteunen en een bijdrage leveren om samen met andere betrokkenen problemen te voorkomen en/of op te lossen op het terrein van Gezondheidsbevordering, Jeugdgezondheidszorg en Infectieziektebestrijding. In

totaal gaat het om een bedrag van € 171.592,50. Op 6 juli 2016 heeft het AB besloten in december 2016 een nader besluit hierover te nemen op basis van een nader onderbouwd plan, waarbij in ieder geval tot uitdrukking moet komen welke taken regulier zijn en welke extra. Daarnaast zijn er op dit vlak ook lokale partners actief, waardoor het wenselijk is verbindingen te leggen en daar waar mogelijk aan te sluiten bij lokale initiatieven.

Jeugdhulp

Het uitgangspunt van de Jeugdwet is dat door inzet op preventie, vroegsignalering en het tijdig bieden van passende (lichte vormen van) jeugdhulp het beroep op zwaardere vormen van jeugdhulp beperkt kan worden. Dit geldt ook voor specifieke groepen, waaronder kinderen van asielzoekers en statushouders. Onze regio heeft de transitie die hierin moest plaatsvinden met elkaar vormgegeven. Daarnaast heeft iedere gemeente op eigen wijze een lokaal netwerk opgebouwd van waaruit ondersteuning dicht bij huis en vanuit de 'nulde-lijn' wordt aangeboden.

Specifiek voor Asten betekent dit dat vanuit het lokale gebiedsteam (Steunpunt Guido Asten) professionals kunnen worden ingezet. Voor jeugd werken we vindplaatsgericht en zijn professionals ook te vinden op diverse locaties zoals bijvoorbeeld scholen.

Wmo

Op het gebied van de WMO is de aanvraagprocedure ten behoeve van statushouders gelijk aan die van alle anderen. Dit betekent dat als statushouders een voorziening op grond van de WMO nodig hebben, zij hiervoor bij Peel 6.1 een aanvraag kunnen indienen. Nadruk op dit gebied ligt op signalering, juiste doorverwijzing en hulp bij de aanvraag.

8.3 Lokaal gezondheidsbeleid

Laarbeek voert i.h.k.v. gezondheid geen specifiek doelgroepenbeleid. In Laarbeek wordt de laatste jaren gebouwd aan een gezonde gemeenschap onder de noemer 'Samen Gezond'. Een gezonde leefstijl staat aan de basis van een goede gezondheid. Voeding en voldoende bewegen zijn daarin belangrijke elementen. Het aantal volwassen mensen met overgewicht neemt nog steeds toe en de jeugd in Laarbeek begint wel later met drinken, maar drinkt nog steeds veel. Gezonde keuzes worden voor een deel bepaald door de omgeving. Worden mensen voldoende verleid om gezond te leven of worden ze juist verleid tot ongezonde keuzes. Als het om kinderen gaat, dan is de (school)omgeving en thuissituatie erg belangrijk. Er zijn veel organisaties op allerlei manieren bezig met gezondheid en leefstijl. Door betere samenwerking tussen partijen onderling zouden we nog meer kunnen bereiken. Belangrijk is dat mensen zich bewust zijn dat ze zelf verantwoordelijk zijn voor hun eigen gezondheid. Het gaat bij gezondheid niet alleen om de afwezigheid van ziekte. Het gaat erom of je je goed voelt en hoe je zelf je gezondheid ervaart. Mensen die goed in staat zijn zich aan te passen aan hun beperking of ziekte, kunnen zich heel gezond voelen. Mee kunnen doen, sociale contacten en elkaar ontmoeten op evenementen bepalen in grote mate de beleving van gezondheid. Het volgende willen wij graag bereiken: 1. Dat meer mensen zich gezond voelen; 2. Dat meer mensen voldoende bewegen en gezond eten; 3. Dat er voldoende laagdrempelige en betaalbare beweegmogelijkheden zijn; 4. Dat Laarbeek een gezonde omgeving heeft die uitnodigt tot gezond gedrag; 5. Dat jongeren verantwoord met alcohol omgaan

Specifiek voor jeugd is het ook het volgende nog van belang. Als het om zorg voor onze jeugd gaat, dan zijn er in Laarbeek al veel goede stappen gezet de laatste jaren.

Een veilige thuissituatie met voldoende aandacht blijft voor kinderen fundamenteel. De dagelijkse zorg voor jeugd is primair de verantwoordelijkheid van ouders of verzorgers. Ouders geven zelf invulling aan hun gezinsleven. Veruit de meeste ouders en verzorgers lukt het prima om de ouderrol in te vullen. Sommige gezinnen zitten echter flink in de knoei en komen daar op eigen kracht niet meer uit. Het signaleren en zorgen

voor kinderen in de knel, blijft het belangrijkste speerpunt binnen het gemeentelijke beleid. Ook jongvolwassenen mogen niet tussen wal en schip vallen.

De laatste decennia is er veel veranderd in de opvoeding van kinderen: in veel gezinnen werken beide ouders, het aantal gescheiden ouders is fors toegenomen, kinderen hebben ontzettend veel mogelijkheden om hun vrije tijd in te vullen en het digitaal vermaak is oneindig. Dit heeft zowel positieve effecten als negatieve gevolgen. Veel mensen maken zich zorgen over de sociale en lichamelijke ontwikkeling van kinderen. De samenleving lijkt steeds drukker te worden. Er worden steeds meer eisen gesteld aan ouders en kinderen. Daarmee wordt de norm van 'wat is normaal' steeds verschoven. Niet alle ouders en kinderen zijn daar voldoende tegen op gewassen. Volwassenen en kinderen dreigen sneller buiten de boot te vallen. Afwijkend gedrag wordt steeds sneller als problematisch ervaren.

Laarbeekse zorgstructuur

De gemeente heeft de laatste jaren veel geïnvesteerd in een goede zorgstructuur voor jeugd. Belangrijk in deze structuur zijn de plaatsen waar kinderen veel komen, de zogenaamde 'vindplaatsen'. Dit zijn bijvoorbeeld kinderdagverblijven, scholen en de consultatiebureaus, maar ook de verloskundige hoort hierbij. Het is van belang dat de mensen die daar werken weten wat zij met signalen kunnen doen en dat er afspraken zijn gemaakt over vervolgstappen. Elke vindplaats heeft één persoon die als aanspreekpunt dient en verantwoordelijk is voor het bespreken en doorgeven van signalen. Vrijwel elke vindplaats heeft ook een vast overlegmoment waarin signalen gedeeld kunnen worden. Daarvoor is het nodig dat er binnen een team vertrouwen bestaat, om ook onderbuik gevoelens met elkaar te kunnen delen en te bespreken. Aan al deze vindplaatsen zijn zogenaamde opvoedondersteuners gekoppeld. Deze opvoedondersteuner vormt de schakel tussen de vindplaats, ouders en hulpverlening. In eerste instantie wordt de oplossing dichtbij gezocht, met de ouders vanuit de vindplaats. Veel situaties en casussen kunnen met de ondersteuning van opvoedondersteuners opgepakt worden. Het geheel van mensen en afspraken dat binnen een vindplaats bezig is met kinderen waarover zorgen bestaan, wordt de interne zorgstructuur genoemd.

Echter zijn er ook situaties waarbij meer expertise nodig is of waarbij het belangrijk is om de situatie met andere partners te bespreken. Deze casussen kunnen door de opvoedondersteuner of andere betrokkenen ingebracht worden in het Gebiedsteam Jeugd. Bij de bespreking in het Gebiedsteam Jeugd is het uitgangspunt dat ouders op de hoogte zijn van de bespreking. Het Gebiedsteam Jeugd bestaat uit verschillende samenwerkingspartners. Het is mogelijk om tijdens dit overleg een professional uit te nodigen die nauw betrokken is bij het kind of het gezin, of een professional met een specifieke expertise. Deze professionals heten Jeugd en Gezinswerkers (J&G-er). In het Gebiedsteam Jeugd wordt er vanuit verschillende expertises naar een casus gekeken en wordt er per casus bekeken welke hulp wenselijk is. In het Gebiedsteam Jeugd kan besloten worden dat de inzet van een J&G-er nodig is, omdat de problemen te complex zijn voor de inzet van een opvoedondersteuner. De Jeugd en Gezinswerkers (J&G-er) zijn de jeugdhulpprofessionals in het gezin. Zij zijn de vertaling van het uitgangspunt "1 gezin, 1 plan, 1 regisseur". Zij verlenen op basis van een gezinsplan zelf zoveel mogelijk hulp en indien gespecialiseerde hulp nodig is, vliegen zij deze in. De specialisten nemen het werk niet over, maar springen bij, zoveel mogelijk in de gezinssituatie (bij de mensen thuis). Het gezin blijft samen met de J&G-er de regie houden over het gezinsplan.

De coördinator van het Centrum Jeugd en Gezin speelt een belangrijke rol in de zorgstructuur voor jeugd. Zij coördineert de samenwerking, signaleert knelpunten in de samenwerking en is ook aanspreekpunt voor professionals en ouders die niet weten bij wie zij terecht kunnen. Op dit moment wordt er aandacht besteed aan de doorgaande lijn. Dit betekent dat er geen 'knip' ontstaat als kinderen van vindplaats wisselen en bijvoorbeeld van de peuterspeelzaal naar het basisonderwijs gaan of van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs. Partijen binnen het CJG maken daar nu afspraken over, hoe zij deze doorgaande lijn kunnen borgen. Een ander aandachtspunt is de samenwerking met het verenigingsleven.

Het CJG werkt zoveel als mogelijk vanuit de opvatting: één gezin, één plan. Daarin wordt nadrukkelijk gekeken naar wat ouders en kinderen zelf kunnen oplossen. De eigen omgeving is daarbij van groot belang. Samenwerking met de mensen uit de wijk, de vrijwilligers en andere ouders is binnen het CJG dan ook net zo belangrijk als de samenwerking tussen de professionals. Ook zal er meer genormaliseerd moeten worden: bepaalde problemen horen er nu eenmaal bij. We moeten voorkomen dat kinderen onnodig een etiket krijgen opgeplakt. Door deze uitgangspunten als leidraad te nemen, kunnen de gezinnen die echt langdurige ondersteuning nodig hebben, dit ook krijgen. Al deze partijen maken deel uit van het Centrum Jeugd en Gezin.

(CJG). Het CJG is dus geen gebouw, maar een netwerk van organisaties die allemaal het beste met onze kinderen voor hebben.

Graag willen we het volgende bereiken:

- Dat afwijkend gedrag minder snel problematisch wordt genoemd.
- Dat alle jongeren hun talenten benutten.
- Dat ons lokale netwerk van professionals en vrijwilligers voldoende is toegerust om kinderen in de knel snel te signaleren.
- Dat de toegankelijkheid van het advies en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling verbetert.
- Dat er als het nodig is een snelle toeleiding naar jeugdzorg plaatsvindt.

In zijn algemeenheid worden signaleerders opgeleid om risicofactoren te signaleren en daarop door te pakken. De teams zorg en welzijn en het centrum voor jeugd en gezin hebben daarin een rol.

8.4 Knelpunten en actiepunten ten aanzien van gezondheidszorg

Samenvattend kunnen we stellen dat ook het thema Gezondheidszorg een belangrijk onderdeel uitmaakt van het totale integratieproces. Wel spelen er op dit vlak een aantal knelpunten. Gezien de gedeelde verantwoordelijkheid met het COA, heeft de gemeente niet overal invloed op. Daar waar zij dat wel heeft, is het wenselijk dat de gemeente een aantal acties onderneemt. Gemeenten worden hiertoe ook gestimuleerd door het Rijk, aangezien extra middelen hiervoor worden opgenomen in de decentralisatie-uitkering van het Rijk (Zie verder hoofdstuk 8::Financiën). In het onderstaande worden de knel- en actiepunten op het gebied van de gezondheidszorg schematisch in beeld gebracht.

	Knelpunten
1.	Taalproblemen, waardoor statushouders onvoldoende hun weg kunnen vinden in de Nederlandse samenleving, ook op het gebied van gezondheid en zorg (Wmo, Jeugdhulp). Naast taal spelen een andere gezondheidscultuur, andere gezondheidsproblemen en een andere gezondheidszorg hierbij tevens een rol.
2.	Samenwerking tussen organisaties en instellingen die lokaal opereren en met statushouders van doen hebben is essentieel en verdient daardoor meer aandacht.
3.	Het snel in beeld krijgen van statushouders en zeker ook hun kinderen zodat zij zo snel als mogelijk kunnen worden opgenomen in het reguliere proces en daar waar nodig direct extra begeleiding kan worden ingezet.
4.	Achterstand in het bezoeken van kinderen van asielzoekers op opvanglocaties van het COA als gevolg van versnelde doorstroom. Hierdoor zijn jongeren vaak nog niet gezien op het AZC en zijn zij regelmatig nog niet of onvoldoende gevaccineerd. Jongeren verblijvend op het AZC zijn weliswaar niet de verantwoordelijkheid van gemeenten, echter gemeenten krijgen na huisvesting wel met de vervolgeffecten van doen, aangezien een inhaalslag moet plaatsvinden.

	Actiepunten gemeente
1.	Vormgeven en intensiveren samenwerking tussen lokaal vluchtelingenwerk en lokale Participatiecoaches van Senzer in verband met taalontwikkeling en participatie.
2.	Gezondheidsaspect binnen maatschappelijke begeleiding meer nadruk geven. Met name op het gebied van preventie en voorlichting.
3.	Aansluiten bij overlegstructuur teams zorg en welzijn (signaleringsoverleg) en CJG. Hierbinnen preventie en voorlichting op de agenda zetten.
4.	Aansluiten bij overlegstructuur basisscholen. Hierbij preventie en voorlichting op de agenda zetten.
5.	Jeugdgezondheidszorg, Jeugdhulp en WMO ook op de regionale agenda van de Peelgemeenten zetten voor afstemming en verdere aanpak.

9 Integrale samenwerking

9.1 Integrale samenwerking in de Peelregio en op lokaal niveau

Op basis van de ervaringen bij de opvang van statushouders is gebleken dat het belangrijk is dat mensen zo snel mogelijk letterlijk en figuurlijk in beweging komen en zelf weer grip op hun leven krijgen. Hierbij is de economische zelfstandigheid en meedoen in de maatschappij een belangrijke factor. De focus van integratie van statushouders is er dan ook op gericht om mensen zo snel mogelijk in beweging te krijgen. In de visie van de arbeidsmarktregio Helmond De Peel is hierbij een integrale aanpak en een effectieve samenwerking van groot belang.

Het knelpunt op dit moment is dat er onvoldoende samenhang en regie is in het aanbod en de activiteiten die er rondom de statushouders georganiseerd worden. Partijen gaan veelal vanuit hun eigen opdracht aan de slag met de doelgroep en geven het stokje als het ware over wanneer hun onderdeel is afgerond. Het advies van de WRR hierin is duidelijk, bevorder het integratieproces door onderdelen tegelijkertijd op te pakken en bundel expertise en partijen. Zowel op beleidsmatig niveau als in de uitvoering is een gezamenlijke uitdaging van de Peelgemeenten, Senzer, onderwijs, maatschappelijke organisaties, vluchtelingenwerk en andere betrokken partijen om vorm te geven aan een snelle integratie van de statushouders. Dit willen we doen door een gezamenlijke en integrale aanpak en hierbij de statushouder centraal te stellen in een samenwerkingsstructuur.

9.2 Regie en coördinatie

Bij de opvang en integratie van statushouders zijn veel partijen betrokken. Iedere organisatie vervult daarbij een eigen rol maar is tegelijkertijd afhankelijk van de acties van andere samenwerkingspartners. De afstemming en de regierol hierbij is van belang, soms is de regierol duidelijk, maar in veel gevallen zijn er nadere afspraken nodig. Hieronder is een grove opzet gemaakt van de verschillende verantwoordelijkheden rondom regie en coördinatie.

Arbeidsmarktregio

Op regionaal niveau is de arbeidsmarktregio zowel bestuurlijk als ambtelijk het orgaan om de aanpak statushouders af te stemmen en te stroomlijnen. Deelnemers zijn de Peelgemeenten en Senzer, gezamenlijk wordt beleid geformuleerd. De verschillende domeinen zijn hierbij in kaart gebracht en er worden afspraken gemaakt over samenwerking, integrale aanpak, gebiedsgericht werken, en concrete acties voor een beter proces rondom de integratie van statushouders. De afstemming vindt bestuurlijk plaats in het Portefeuillehouders overleg Sociale Zaken van de Peelregio en ambtelijk in de werkgroep Peelregio participatie, werk & inkomen.

Senzer

Senzer is de coördinerende partij als het gaat om de uitvoering van arbeidstoeleiding, participatie en inkomensverstrekking voor statushouders. Dit wordt voor een aantal onderdelen gedaan vanuit een centrale dienstverlening op regionaal niveau zoals de inkomensverstrekkingen, intake en diagnose. Voor de re-integratie en participatie gaat Senzer in toenemende mate aansluiten bij lokale samenwerking met gebiedsgerichte teams. Senzer heeft voor de stroomlijning van het proces rondom statushouders (zowel intern als extern), een coördinator aangesteld.

Gebiedsgerichte samenwerking

Op lokaal niveau wordt de integratie en participatie vorm gegeven. De gemeenten zijn hierin de coördineerde partij en maken duidelijke afspraak met de betrokken partijen binnen het lokale gebied. Hierbij wordt er voor iedere gemeente een afweging gemaakt op welke wijze ze dit organiseren passend bij de lokale structuur. Hierbij kan gedacht worden aan een afstemmingsoverleg rondom statushouders, de afstemming binnen de teams Zorg en Welzijn brengen, een coördinator of een combinatie. In onderstaande paragraaf wordt hier verder op ingegaan.

9.3 Gebiedsgerichte samenwerking

We gaan de relevante partijen bij elkaar brengen om samenwerking te stimuleren en vanuit de statushouder kijken naar zijn/haar kansen en mogelijkheden.

De samenwerking wordt zoveel als mogelijk gebiedsgericht georganiseerd. We gaan lokale samenwerking en initiatieven stimuleren en faciliteren. De gemeente is hierbij de kartrekker en heeft hierin de rol van aanjager, verbinder en opdrachtgever. Gemeenten monitoren het proces van samenwerking en zullen waar nodig bijsturen en optreden als trouble shooter. Concrete actiepunten:

- Opzetten van een netwerkstructuur waarin alle relevante partijen acties en ontwikkelingen afstemmen, afstemmingsoverleg statushouders en /of gebiedsteam: afhankelijk van de ontwikkeling van de teams Zorg en Welzijn en de specifieke behoefte aan afstemming maakt iedere gemeente de afweging voor overlegvorm;
 - afspraken maken met betrekking tot het organiseren van het individuele programma van een statushouders, de ondersteuning door professionals, kennis en kunde uitwisselen;
 - de casusregie wordt vanuit de praktijk gekoppeld aan de meest logische casemanager;
 - komen tot een beter samenspel tussen alle relevante domeinen, maatschappelijke begeleiding, onderwijs, inburgering, participatie, re-integratie, sport;
 - de gemeenten zullen in overleg het initiatief nemen tot het organiseren van afstemmingsoverleg;
 - Samenwerking concretiseren, wie gaan er wanneer samenwerken en met welke doelstelling. Hierbij wordt zoveel als mogelijk tegelijkertijd aan de doelstellingen gewerkt.
- ➔ Doel 1 In AZC's aansluiting zoeken tussen wonen en werken. Zorgen dat de capaciteiten en affiniteit rondom werk aansluit bij het aanbod van de lokale arbeidsmarkt. Betrokken partijen zijn gemeenten, COA, Senzer, Divosa, Refugee Talent Hub.
 - ➔ Doel 2 inkomen, wonen en eerste opvang/begeleiding. Betrokken partijen zijn Vluchtelingenwerk, Woningstichting, Senzer en BMS partners (Peelsamenwerking/Zorg & Ondersteuning).
 - ➔ Doel 3 integratie en participatie. Betrokken partijen zijn Vierbinden, Senzer, werkgevers, aanbieders inburgering en onderwijs, gemeente, teams Zorg en Welzijn, sociaal domein.

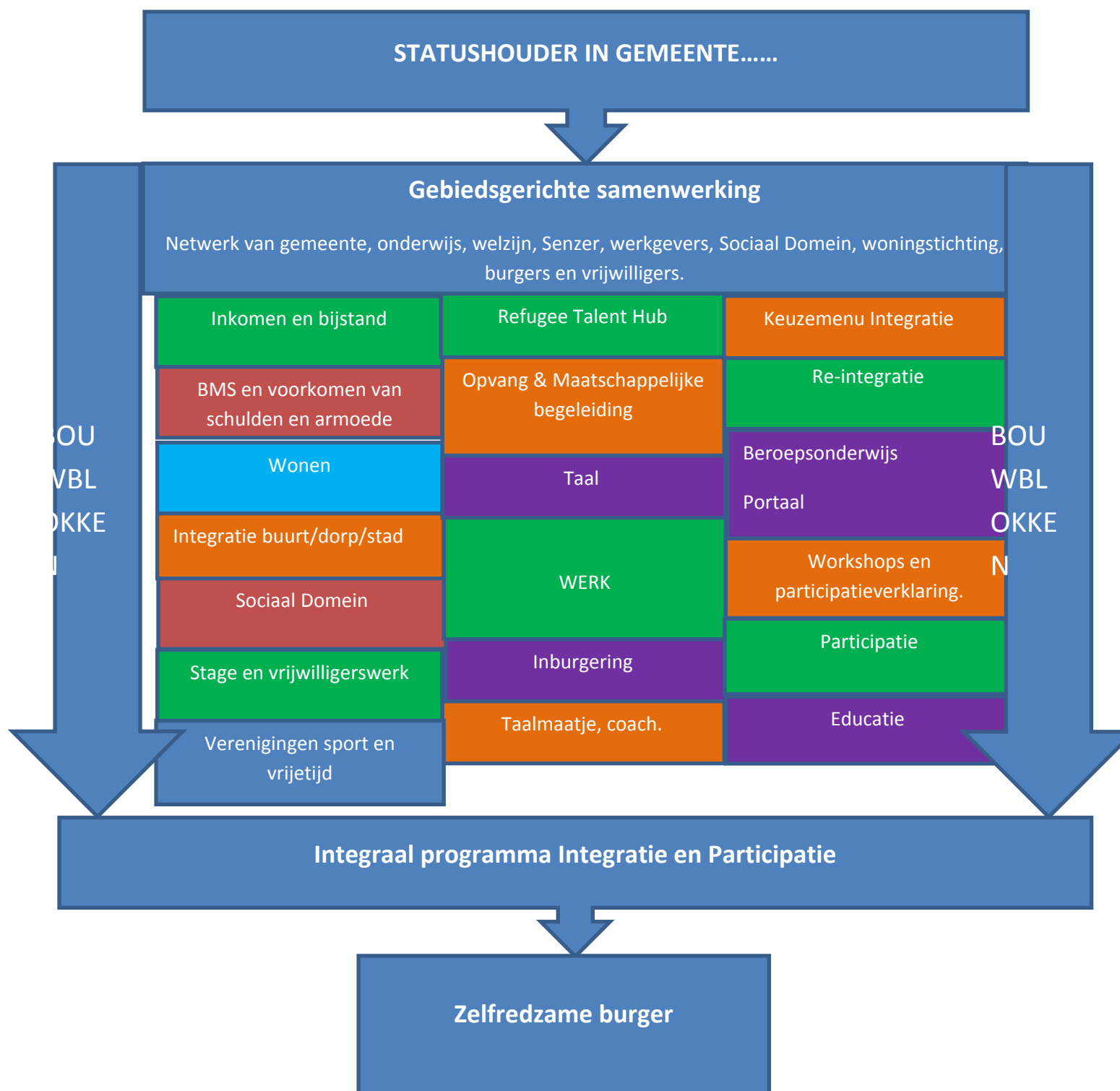
9.4 Integrale trajecten

In deze beleidsnotitie zijn verschillende onderdelen rondom de integratie van statushouders bij elkaar gebracht. Dit vormt het uitgangspunt voor een programmatische insteek van integrale en duale trajecten voor statushouders. In de uitvoering zal er onder regie van soms gemeenten, soms Senzer, vorm worden gegeven aan een integrale aanpak. Daarbij zijn onderstaande uitgangspunten leidend:

- De statushouders staan centraal en een programma is maatwerk gericht op hun behoeften, talenten en mogelijkheden.
- Voor de statushouders moet het leiden tot een overzichtelijk en samenhangend programma waarbij snelle inburgering/integratie en participatie centraal staan.
- De activiteiten worden zo dicht mogelijk bij de betreffende statushouder georganiseerd, gebiedsgericht, wijkgericht en maatwerk op individueel niveau.
- De diverse activiteiten rondom statushouders worden zoveel als mogelijk georganiseerd in een parallelle aanpak van verschillende onderdelen. Duale en gecombineerde programma's waarbij dienstverlening en expertise op elkaar worden afgestemd en elkaar versterken.

De duale trajecten hebben hun meerwaarde doordat er het de ontwikkeling van integratie en participatie versnelt en doordat de onderdelen elkaar versterken. Hierbij zijn voorbeelden met onderdelen die op elkaar ingrijpen het meest illustratief.

9.5 Stroomschema gebiedsgerichte samenwerking.

10 Financiën

In de onderstaande paragrafen brengen wij de verschillende financieringsbronnen rondom statushouders in beeld. Daarnaast worden er voorstellen gedaan voor de uitgaven.

10.1 Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom

In het Bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom is afgesproken om in het voorjaar van 2016 tot nadere afspraken te komen over onderwijs, zorg, werk en integratie. Dit heeft geleid tot een Uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom van 28 april 2016. De gemaakte afspraken gaan uit van een gedeelde grondgedachte om de integratie en participatie van vergunninghouders te bevorderen door in te zetten op onderwijs, werk en gezondheidsbevordering. In totaal gaat het om een bedrag van € 381 miljoen dat het Rijk via een decentralisatie-uitkering eenmalig extra beschikbaar stelt. Het uitgangspunt voor de verdeling is 'geld volgt statushouder'.

De decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom bestaat uit 2 delen, een partieel effect en een aparte uitkering voor participatie en integratie.

Gemeenten ontvangen uit de 2 decentralisatie-uitkeringen in 2016 en 2017 € 4.430 per gehuisveste statushouder. De budgetten worden achteraf op basis van realisatiecijfers van Opnieuw Thuis/COA, aan gemeenten toegekend. De uitbetaling gebeurt in het ritme van de gemeentefondscirculaires. In de septembercircularie zijn onderstaande bedragen over de eerste 6 maanden van 2016 toegekend:

Gemeente	Partieel effect	Integratie-participatie	Totaal
Asten	€ 39.884	€ 22.140	62.024
Deurne	€ 99.709	€ 55.349	155.058
Gemert-Bakel	€ 62.674	€ 34.791	97.465
Geldrop-Mierlo	€ 145.291	€ 80.651	225.942
Helmond	€ 185.174	€ 102.791	287.965
Laarbeek	€ 22.791	€ 12.651	35.442 *
Someren	€ 65.523	€ 36.372	101.895
Totaal	€ 621.046	€ 344.745	965.791

* 8 statushouders gehuisvest in de eerste helft van 2016

Verwachte middelen over het gehele tijdvak 2016-2017, ervan uitgaande dat gemeenten hun taakstelling behalen.

Gemeente	2016*		2017**		Totaal***	
	Partieel effect	Participatie/integratie	Partieel effect	Participatie/integratie	Partieel effect	Participatie/integratie
Asten	€ 122.500	€ 68.000	€ 91.162	€ 50.604	€ 213.662	€ 118.604
Deurne	€ 230.756	€ 128.093	€ 173.779	€ 96.465	€ 404.535	€ 224.558
Gemert-Bakel	€ 213.663	€ 118.605	€ 159.535	€ 88.558	€ 373.198	€ 207.163
Geldrop-Mierlo	€ 282.035	€ 156.558	€ 207.965	€ 115.442	€ 490.000	€ 272.000
Helmond	€ 649.535	€ 360.559	€ 481.454	€ 267.256	€ 1.130.989	€ 627.815
Laarbeek	€ 159.535	€ 88.558	€ 116.802	€ 64.837	€ 276.337	€ 153.395
Someren	€ 136.744	€ 75.907	€ 105.407	€ 58.511	€ 242.151	€ 134.418
Totaal	€ 1.794.768	€ 996.280	€ 1.336.104	€ 741.673	€ 3.130.872	€ 1.737.953

* Voor 2016 heeft Laarbeek een taakstelling van 56 statushouders

** Voor 2017 is voor de berekening uitgegaan van de inmiddels opgelegde taakstelling per gemeente over het eerste halfjaar 2017 (17 statushouders voor Laarbeek). Voor wat betreft het tweede half jaar is uitgegaan van de landelijke prognose van 19.000 (ten opzichte van 13.000 over het eerste half jaar). In totaal is voor 2017 voor Laarbeek een taakstelling geprognosticeerd van 41 statushouders

*** Cijfers zijn een aanname, afhankelijk van de gerealiseerde taakstelling en uitkomst prognose taakstelling tweede half jaar 2017.

Een eventueel onverdeeld bedrag uitkering partieel effect vloeit terug naar de algemene uitkering. Een resterend bedrag uitkering participatie/integratie vloeit terug naar de begroting van het ministerie van SZW.

10.2 Inzet van de decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom

In de notitie staan met betrekking tot de verschillende beleidsterreinen diverse activiteiten genoemd, die vanuit de COA-gelden en/of de decentralisatie-uitkering bekostigd kunnen worden. In deze paragraaf worden deze verder uitgewerkt.

Plan van aanpak Statushouders Senzer

Specifiek voor integratie en participatie is er een vraag naar middelen van Senzer voor de uitvoering van het Plan van aanpak statushouders. Voor de Peelregio staat een overzicht opgenomen van de benodigde middelen, in totaal voor de gehele arbeidsmarktregio een bedrag van € 450.000,-.

De geraamde extra kosten voor 2016 en 2017 zijn:

Extra fte participatiecoaches taal & integratie	€ 260.000 (2 fte gedurende twee jaar)
Coördinator statushouders	€ 130.000 (1 jaar 1.0 fte / 2e jaar 0,6
Kosten TIWI-toets	p.m.
Taalcoaching tijdens werkstage	p.m.

De verdeelsleutel van deze kosten is als volgt:

gemeente	Taakstelling 2015-2016	%	Bijdragegarantie middelen
Asten	72	6,82	450 K x 6,82% = € 30.690,-
Deurne	136	12,88	450 K x 12,88% = € 57.960,-
Gemert-Bakel	126	11,93	450K x 11,93% = € 53.685,-
Geldrop-Mierlo	166	15,71	450k x 15,71% = € 70.695,-
Helmond	381	36,09	450K x 36,09% = € 162.405,-
Laarbeek	94	8,90	450K x 8,90% = € 40.050,-
Someren	81	7,67	450K x 7,67% = € 34.515,-
Totaal	1056	100%	€ 450.000,-

Voorstel is om de gevraagde middelen door Senzer voor de uitvoering van het plan van aanpak statushouders te bekostigen via een aanvullende subsidie € 40.050,-. Deze kosten kunnen betaald worden uit de vanuit het Rijk ontvangen extra middelen decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom.

Reservering lokale projecten

Het advies is om de overige extra middelen decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom te reserveren voor aanvullende lokale projecten voor de integratie en participatie van statushouders. Hiermee kan er in de lokale samenwerking snel gestart worden met nieuwe initiatieven en projecten gericht op werk en re-integratie.

De onderstaande tabel is een overzicht van de uitgaven van de middelen uit Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom.

Activiteit	Benodigd budget	Verwacht beschikbaar budget 1^e helft 2016 Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom	Verwacht beschikbaar budget 2^e helft 2016 Decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom
PvA Senzer	€ 40.050,-		
(Restant)reservering lokale projecten	€ 92.852,-		
Totaal	€ 132.902,-	€ 35.442,-	€ 97.460,-

10.3 COA-gelden

Voor de kosten van maatschappelijke begeleiding ontvangen gemeenten per gevestigde statushouder een vast bedrag van het COA. Tot voor kort was vergoeding € 1.000 per gehuisveste statushouder. In het Bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom is de afspraak gemaakt dat gemeenten de maatschappelijke begeleiding uitbreiden met het participatieverklaringstraject. Om dit te realiseren krijgen gemeenten extra middelen, mits ze vóór 1 september 2016 een plan van aanpak voor het participatieverklaringstraject naar het COA stuurden. Laarbeek heeft hieraan voldaan en ontvangt met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2016 het hogere bedrag van € 2.370,- per gehuisveste statushouder. Deze verhoging van het budget was in eerste instantie tijdelijk van aard, maar wordt door het kabinet nu structureel gemaakt. Uitbetaling vindt plaats door het COA. Deze extra middelen kunnen door de individuele gemeenten worden ingezet om de maatschappelijke begeleiding te verstrekken en uit te breiden met het participatieverklaringstraject. De COA inkomsten in 2016 zijn bij het realiseren van de taakstelling van 56 statushouders € 132.720,-. Per 1 november 2016 zijn echter 30 statushouders gehuisvest. Dit betekent COA-inkomsten van € 71.100,-. Het restant van de COA inkomsten van 2016 is € 61.620,-. De inkomsten voor 2017 zijn nog onduidelijk. De taakstelling voor de eerste helft van 2017 is 17 statushouders. Dit betekent een bedrag van € 40.290,-. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat het afhankelijk is van het aantal inburgeringsplichtige volwassenen hoeveel COA gelden worden uitgekeerd. Bij gezinsherenigingen zullen er relatief meer kinderen mee tellen voor de taakstelling, maar daarvoor wordt geen COA vergoeding uitgekeerd.

10.4 Inzet van de COA-gelden

Samen met Vierbinden wordt gezien op welke wijze men lokaal invulling geeft aan de maatschappelijke begeleiding van statushouders en het participatieverklaringstraject. Hiertoe wordt een begroting opgesteld. Afhankelijk daarvan wordt bepaald op welke wijze de COA-gelden dienen worden ingezet.

10.5 Compensatie BUIG-middelen

In het Bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom zijn afspraken gemaakt over de tijdelijke tegemoetkoming in de kosten die gemeenten maken aan bijstandsuitkeringen. Compensatie vindt plaats over de jaren 2016 en 2017 voor de dekking van de feitelijke kosten aan uitkeringen. De verdeling van deze (voor)gefinancierde middelen vindt plaats conform de gerealiseerde taakstelling in de periode januari tot en met november 2016. Deze afspraak geldt ook voor de (voor)financiering van de bijstand in 2017. Vanaf 2018 vindt vervolgens jaarlijks in 8 gelijke delen een verrekening plaats van deze tegemoetkoming voor respectievelijk de jaren 2016 en 2017. De gemeente Laarbeek heeft besloten om een voorschot aan te vragen bij het ministerie van SZW voor 2016 in verband met de verhoogde asielinstroom.

Het betreft hier aldus een gedeeltelijke en tijdelijke financieringsbron, die achteraf verrekend gaat worden. Wat dit exact voor gevolgen gaat hebben op de kosten van bijstand is op dit moment niet helder. Duidelijk is wel dat gemeenten ondanks deze compensatie te maken blijven houden met extra uitgaven BUIG-middelen, mede als gevolg van de verhoogde asielinstroom. Wanneer het tekort op de uitgaven BUIG meer bedraagt dan 5%, kunnen gemeenten een aanvullende uitkering bij het rijk aanvragen. Om voor deze aanvullende uitkering in aanmerking te komen moet de gemeente de uitgaven monitoren en een analyse uitvoeren met eventueel in te zetten maatregelen om de uitgaven te beperken. Gemeenten hebben hiervoor in december 2015 een Plan van aanpak BUIG, opgesteld door Senzer, vastgesteld. In december 2016 wordt aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten van Senzer een nieuwe versie van dit plan aangeboden om een standpunt te bepalen over de genomen maatregelen.

10.6 Gezondheidszorg en Jeugdhulp

Ten aanzien van gezondheidszorg en jeugdhulp kunnen gemeenten extra middelen inzetten. De extra middelen opgenomen in de decentralisatie-uitkering kunnen specifiek worden ingezet voor de Jeugdgezondheidszorg, Jeugdhulp en Infectieziektebestrijding. Voor de hele regio Zuid Oost Brabant vraagt de GGD op de terreinen van Jeugdgezondheidszorg, Jeugdhulp en Infectieziektebestrijding om extra middelen. Voor de gehele regio gaat het om een bedrag van € 171.592,50. Definitieve besluitvorming hierover moet nog plaatsvinden. Er is op dit vlak dan ook nog geen actie uitgezet. Zowel met de regio als individueel moeten gemeenten nog met elkaar en met lokale partners in gesprek om dit verder vorm te geven. Eventuele benodigde middelen zijn als gevolg hiervan nog niet bekend.

10.7 Bijzondere bijstand

Statushouders komen veelal in aanmerking voor bijzondere bijstand. Het betreft hier incidenteel voorkomende kosten die bijzonder en noodzakelijk zijn in het individuele geval. Voor wat betreft de kosten van eerste inrichting, ontvangen statushouders een geldlening. De kredietbank is hierbij een voorliggende voorziening. Is een geldlening via hen niet mogelijk, dan verstrekt de gemeente bijstand in de vorm van een geldlening.

10.8 Conclusie

In de notitie staan met betrekking tot de verschillende beleidsterreinen diverse acties genoemd, die mogelijk vanuit de hogere COA-gelden en/of de decentralisatie-uitkering bekostigd kunnen worden. Echter een en ander is nog in ontwikkeling, waardoor er nog geen volledige bestemming aan de extra middelen kan worden gegeven. Met uitzondering van Senzer (ten aanzien van participatie en integratie) zijn er op dit moment concreet nog geen offertes in beeld.

Bijlage 1: Plan van aanpak statushouders Senzer